

Instructie

Bestudeer bijgevoegde voorbereidingsopdracht. Uw mondeling examen maatschappijwetenschappen begint straks met een gesprek over deze casus.

Ter voorbereiding op uw examen kunt u:

- De inhoud van het artikel / de artikelen kort samenvatten.
- De vakspecifieke begrippen die u tegenkomt omcirkelen en zorgen dat u de betekenis van deze begrippen kunt geven.
- Zijn de door u bestudeerde artikelen vooral feitelijk of laten de auteurs hun mening doorklinken? Waar blijkt dit uit?
- Welke hoofd- en / of kernconcepten herkent u in deze casus?

Het is toegestaan op de voorbereidingsopdracht aantekeningen te maken.

Aan het eind van de voorbereidingstijd gaat u – met deze casus – *zelf* naar de ruimte waar uw examen wordt afgenomen.

Succes!

Als eerste in de familie gaan studeren

Hoe is het om als eerste in de familie te gaan studeren? Lastig, merken veel 'eerstegeneratiestudenten'. „Er was nul aanmoediging, ik moest het allemaal uit mezelf halen.”

5 De ouders van Charisma Hehakaya zaten niet in de zaal toen ze haar eerste masterdiploma kreeg. „Dat deed een beetje pijn”, zegt ze. „Maar tegelijkertijd was ik trots op mezelf. Het was me wél gewoon gelukt. In m'n eentje.”

10 Hehakaya (30) heeft inmiddels drie masterdiploma's op zak en rondt deze maand haar promotie af aan het UMC Utrecht. Tussen de bedrijven door richtte ze een fonds op voor steun aan studenten die net als zij geen ouders hebben die naar de universiteit zijn gegaan. Het 'Eerste Generatie Fonds' van de Universiteit Utrecht helpt met geld, tweedehands laptops of praktische ondersteuning, zoals taaltrainingen.

15 Eerstegeneratiestudenten staan steeds meer op de radar van hogescholen en universiteiten. Vrijwel allemaal bieden ze speciale introductiedagen en mentorprogramma's aan om eerstegeneratiestudenten op weg te helpen in een wereld die ze niet van huis uit kennen.

20 Dat is nodig, zegt Hehakaya. Niet omdat ze vindt dat de universiteit alle obstakels voor studenten moet oplossen, maar omdat het scheelt als er een plek is waar je terecht kunt als studeren niet vanzelfsprekend is en je geen ouders hebt die je goed kunnen helpen tijdens je studie. „De weg die ik heb afgelegd was hobbelig en ik had veel zorgen. Ik heb alles zelf moeten uitvinden. Dat wil ik andere studenten besparen.”

25 Studeren was voor Hehakaya niet vanzelfsprekend. Ze groeide op in Vught met twee oudere broers. Haar vader, van Molukse komaf, was metaalbewerker maar raakte zijn baan kwijt. Haar moeder was huisvrouw. Het gezin was arm – wat opviel in het relatief welvarende Vught. „Iedereen had het goed en wij leefden van de Voedselbank. Ik schaamde me daarvoor en was er ook vaak verdrietig over: er kon heel veel níét bij ons thuis. Niet sporten, niet op vakantie.”

30 Eerstegeneratiestudenten hebben vaak het gevoel dat ze in twee werelden leven. Die van thuis en die van de studie. En in beide voelen ze zich niet helemaal thuis.

35 „Ze missen een deel van het studentenleven, omdat ze gemiddeld meer moeten werken om hun studie te betalen”, zegt Van de Korput. „Ze voelen zich anders dan andere studenten, ze passen er niet goed in. Tegelijkertijd kunnen ze thuis niet altijd met hun verhalen over de studie terecht.”

40 De achtergrond van eerstegeneratiestudenten heeft invloed op hun studie, blijkt uit verschillende onderzoeken. Ze doen gemiddeld langer over hun studie dan studenten met ouders die zelf ook hebben gestudeerd en vallen vaker uit. Ze missen kennis en vaardigheden die andere studenten wel van huis uit hebben meegekregen, zegt Van de Korput. „Hun ouders hebben minder hoge verwachtingen. Ook worden studenten met ouders die de taal niet goed spreken, soms al van jongs af aan lager ingeschat door hun leraren.”

45 Dat heeft, wrang genoeg, ook voordelen: eerstegeneratiestudenten hebben doorzettingsvermogen, zag Van de Korput, en „een sterke intrinsieke motivatie. Ze willen er echt iets van maken.”

50 Op sommige universiteiten, zoals de Radboud Universiteit en de Vrije Universiteit Amsterdam (VU), heeft ruim 50 procent van de bachelorstudenten ouders die zelf niet aan een universiteit hebben gestudeerd, bij andere universiteiten ligt het percentage meestal iets lager. Tel je ook studenten mee van wie de ouders geen opleiding aan een hogeschool hebben afgerond, dan wordt het percentage een stuk lager: zo'n 30 procent.

55 De mentorprogramma's helpen, ziet Van de Korput. Maar, merkte ze in haar gesprekken met studenten: deze studenten willen niet aangesproken worden op hun afkomst. Het begrip eerstegeneratiestudent heeft voor sommigen een negatieve connotatie. „Niemand wil in een hokje worden gestopt. Deze studenten willen niet gezien worden als arm of kwetsbaar. Dat zijn ze ook niet. Het zijn vaak bijzonder sterke mensen met veel levenservaring. Ik was erg van ze onder de indruk.”
60 naar: NRC, 29 november 2022